

Mutfakta Bilim Var- Ağustos 2023

Murat Dođan¹

¹Istanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
Gastronomi ve Mutfak Sanatları, İstanbul, Türkiye,
ORCID ID: 0000-0001-6391-4887,
mdogan@gelisim.edu.tr,

[CITATION]

Doğan, M., (2023). Neden Fransız Mutfağı daha fazla gelişmiş? *Yemek Zevki Dergisi*, 25, (8), İstmag Magazin Gazetecilik, İstanbul.

Ağustos 2023

Neden Fransız Mutfağı daha fazla gelişmiş?

Doç. Dr. Murat DOĞAN*

Sevgili okurlarım, Fransız tarihine göz ucuyla şöyle bir baksak bile, bir tarafta ihtişamı diğer tarafta ise yoksulluk ve kaosu çok rahat görebiliriz. Bu nedenle Fransa ziyaretçilerini her zaman farklı kültürü ve özellikle mutfağıyla büyülemiştir. Fransız kültürünün oluşumunda yemek, oynadığı rol ile öne çıkmaktadır. Yazımın başlığında da belirttiğim bir önerme mevcut. Evet, gastronomi uzmanları Fransız mutfağının diğer Dünya mutfaklarından daha fazla gelişmiş olduğunda hem fikir. Yazımda, Fransız mutfağının diğer Dünya mutfaklarını hızla geçerek nasıl birinci olmayı başardığını anlamaya çalışacağız. Bu bağlamda Fransız mutfağının gelişimini sosyal, politik, ekonomik ve bence en önemlisi olan tarihi açıdan birkaç cümleyle açıklamaya çalışacağım.

Öncelikli olarak şunu söyleyebilirim. Fransız mutfağı, tarih sahnesinin tümünde, sosyal açıdan derinden ve sarsıcı bir şekilde etkilemiştir. Genellikle Fransız toplumunda mutfak sosyal statü ve zarafet göstergesi olarak yer edinmiştir. Lezzetli ve ihtişamlı yemeklerle, sofraya düzeni ve adabına verilen önemle üst sınıflar kendilerini farklılaştırmışlardır. Mutfak zenginlik, güç ve zarafet göstermenin en iyi yolu olmuştur. Tam aksi yönde ise daha basit yöresel mutfaklar ve rustik (köy) yemekleri işçi sınıfında ve kırsal bölgelerde gelişmiştir. Bu diğer dünya mutfaklarına nazaran çok şaşırtıcı bir durumdur.

Diğer tarafta Fransız mutfağı politik arenada da önemli roller almıştır. Kültürel temsilde, ulusal kimliğin oluşumunda ve özellikle diplomasi de önemli işlevler görmüştür. Hatta günümüzde mutfakla ilgili diplomasi birleştiği alan olan gastrodiplomasiye katkı sağlamıştır. Örneğin 14. Louis (Lui) döneminde Versay Sarayında diplomatlara verilen ihtişamlı ziyafetler ile Fransız monarşisinin büyüklüğü ve üstünlüğü gösterilmiştir. Ancak sonraki yıllarda Fransız Devriminin politik etkisiyle Fransız mutfağı eşitlikçi, tutumlu, daha basit ve az abartılı yemeklere dönüşmüştür.

Bir diğer önemli perspektif ise ekonomidir ki Fransız mutfağı ekonomi üzerinde önemli etkileri de olmuştur. Tarımsal faaliyetler, bağcılık ve turizm gibi çeşitli sektörlerin gelişmesine katkı sağlamış ve mutfak aynı zamanda gelişmiştir. Sebze, meyve, peynir, et vb. ürünlerin yüksek kaliteli içeriklerine olan talep tarımsal faaliyetleri, özellikli ve standart ürünlerin üretimini teşvik etmiştir. Böylece Fransız mutfağının gelenekleri restoranların, kafelerin, turizmin ve otel sektörünün büyümesini de hızlandırmış, istihdam fırsatları yaratmış ve ekonomiye katkıda bulunmuştur.

Başka bir perspektif olan tarihsel bakışı incelersek Fransız mutfağı hem tarihsel olayları ve kültürel alışverişleri etkilemiş ve etkilenmiştir. Kısaca Fransız mutfağı sömürgecilik faaliyetleri, göçler, ticaret ve kültürel etkileşimler gibi faktörlerden etkilenmiştir. Farklı kültür ve coğrafyalardan gelen yeni yiyecek ve içecek malzemeleri, pişirme yöntemleri ve farklı lezzetler mutfağı zenginleştirmiş ve çeşitlendirmiştir. Fransız Devrimi ve yaşanan iki büyük Dünya Savaşı vb. tarihi olaylar Fransız mutfak uygulamaları üzerinde derin etkilere neden olmuştur. Böylece Fransız mutfağında farklı ve yenilikçi yemeklerin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak, Fransız mutfağının gelişiminde rol oynayan benzersiz sosyal, politik, ekonomik ve tarihsel gelişmeler diğer Dünya mutfakları arasından sıyrılmasını sağlamıştır. Tarihsel süreç içinde Fransız mutfağı onu oluşturan, şekillendiren ve dönüştüren kültürel geleneklerin, sosyal katmanlaşmanın, politik dinamiklerin, ekonomik faktörlerin ve tarihi olayların bir ürünüdür.

Sağlıcakla kalın...

Doç. Dr. Murat Doğan

* İstanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: mdogan@gelisim.edu.tr, ORCID Numarası: 0000-0001-6391-4887

Yemek

zevki

yemekzevki.com.tr

Sayı: 271 / 08 / Ağustos 2023
KDV Dahil (50TL)
KKTC FİYATI: (51TL)

YAZ İÇİN 40 NEFİS TARİF

İyilik tatlısı
AŞURE

Ferah ferah
ŞERBETLER

Herkes
bizden poğaça!

Milföyün
6 hali

İçindekiler

Bir tutam tarih

Fransız mutfağı neden daha fazla gelişmiş?

Sevgili okurlarım, Fransız tarihine göz ucuyla şöyle bir baksak bile, bir tarafta ihtişamı diğer tarafta ise yoksulluk ve kaosu çok rahat görebiliriz. Bu nedenle Fransa ziyaretçilerini her zaman farklı kültürü ve özellikle mutfağıyla büyülemiştir. Fransız kültürünün oluşumunda yemek, oynadığı rol ile öne çıkmaktadır. Yazımın başlığında da belirttiğim bir önerme mevcut. Evet, gastronomi uzmanları Fransız mutfağının diğer dünya mutfaklarından daha fazla gelişmiş olduğunda hem fikir. Yazımda, Fransız mutfağının diğer dünya mutfaklarını hızla geçerek nasıl birinci olmayı başardığını anlamaya çalışacağız. Bu bağlamda Fransız mutfağının gelişimini sosyal, politik, ekonomik ve bence en önemlisi olan tarihi açıdan birkaç cümleyle açıklamaya çalışacağım. Öncelikli olarak şunu söyleyebilirim. Fransız mutfağı, tarih sahnesinin tümünde, sosyal açıdan derinden ve sarsıcı bir şekilde etkilemiştir. Genellikle Fransız toplumunda mutfak sosyal statü ve zarafet göstergesi olarak yer edinmiştir. Lezzetli ve ihtişamlı yemeklerle, sofraya düzeni ve adabına verilen önemle üst sınıflar kendilerini farklılaştırmıştır. Mutfak zenginlik, güç ve zarafet göstermenin en iyi yolu olmuştur. Tam aksi yönde ise, daha basit yöresel mutfaklar ve rustik (köy) yemekleri işçi sınıfında ve kırsal bölgelerde gelişmiştir. Bu diğer dünya mutfaklarına nazaran çok şaşırtıcı bir durumdur. Diğer tarafta Fransız mutfağı, politik arenada da önemli roller almıştır.

Doc. Dr. Murat DOĞAN
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcısı

Kültürel temsilde, ulusal kimliğin oluşumunda ve özellikle diplomaside önemli işlevler görmüştür. Hatta günümüzde mutfak ile diplomasinin birleştiği alan olan gastrodiplomasiye katkı sağlamıştır. Örneğin 14. Louis [Lui] döneminde Versay Sarayı'nda diplomatlara verilen ihtişamlı ziyafetler ile Fransız monarşisinin büyüklüğü ve üstünlüğü gösterilmiştir. Ancak sonraki yıllarda Fransız Devrimi'nin politik etkisiyle Fransız mutfağı eşitlikçi, tutumlu, daha basit ve az abartılı yemeklere dönüşmüştür. Bir diğer önemli perspektif ise, ekonomidir ki, Fransız mutfağı ekonomi üzerinde önemli etkileri de olmuştur. Tarımsal faaliyetler, bağıcılık ve turizm gibi çeşitli sektörlerin gelişmesine katkı sağlamış ve mutfak aynı zamanda

gelişmiştir. Sebze, meyve, peynir, et vb. ürünlerin yüksek kaliteli içeriklerine olan talep tarımsal faaliyetleri, özellikle ve standart ürünlerin üretimini teşvik etmiştir. Böylece Fransız mutfağının gelenekleri restoranların, kafelerin, turizmin ve otel sektörünün büyümesine de hızlandırmış, istihdam fırsatları oluşturmuş ve ekonomiye katkıda bulunmuştur.

Başka bir perspektif olan tarihsel bakışı incelerseniz, Fransız mutfağı hem tarihsel olayları ve kültürel alışverişleri etkilemiş ve etkilenmiştir. Kısaca Fransız mutfağı sömürgecilik faaliyetleri, göçler, ticaret ve kültürel etkileşimler gibi faktörlerden etkilenmiştir. Farklı kültür ve coğrafyalardan gelen yeni yiyecek ve içecek malzemeleri, pişirme yöntemleri ve farklı lezzetler mutfağı zenginleştirmiş ve çeşitlendirmiştir. Fransız Devrimi ve yaşanan iki büyük Dünya Savaşı vb. tarihi olaylar Fransız mutfak uygulamaları üzerinde derin etkilere neden olmuştur. Böylece Fransız mutfağında farklı ve yenilikçi yemeklerin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak, Fransız mutfağının gelişiminde rol oynayan benzersiz sosyal, politik, ekonomik ve tarihsel gelişmeler diğer dünya mutfakları arasında sıyrılmasını sağlamıştır. Tarihsel süreç içinde Fransız mutfağı onu oluşturan, şekillendiren ve dönüştüren kültürel geleneklerin, sosyal katmanlaşmanın, politik dinamiklerin, ekonomik faktörlerin ve tarihi olayların bir ürünüdür.